

МАСЛИҲАТИ ШИФОКОР

САЛОМАТИИ ШАҲРВАНДОН –
МАҚСАДИ АСОСИИ МО

Ба ҳамаи мо маълум аст, ки имрӯзҳо дар тамоми кишварҳои дунё бо сабаби паҳн гардидани пандемияи вазифа ва масъулияти шифокорон сад андар сад зиёд гардид. Зеро агар беморе барои шифо ҷустан ба шифохона ояд ва ё аз ягон ҷиҳат муроҷиат намояд, шифокорон албатта ва бе ҷуну чаро дар хидмати онҳо омода мебошанд.

Ба ин хотир бояд эътироф намуд, ки мо ҳарчанд кӯшиш ба ҳарч диҳем ҳам, дар навбати аввал аз ҳуди шаҳрвандон масъулияти зиёд талаб карда мешавад. Бояд шаҳрвандон ба қоидаҳои карантин қатъиян риоя намоёнд. Яъне, пеш аз ҳама ба саломатии худ бояд бефарқ набошанд. Дар навбати дигар барои он ки сихату саломат бошанд, бояд ба қоидаҳои санитарӣ ва гигиени низ ҳатман амал намоёнд. Ҷунончи, дастҳои худро мунтазам бо сабун бишӯянд, пушидани ниқобро фаромӯш насозанд ва масофаи байниҳамдигариро низ ниғаҳ доранд.

Ин маънои онро дорад, ки бояд ҳар як мову шумо нисбат ба тозагиву саломатии худ, ки чун обу ҳаво бароямон зарур аст, набояд бепарво бошем. Дарвоқеъ, ҳоҳ дар кӯча ва ҳоҳ дар хона, баҳри беҳдошти саломатии аҳли оила ва наздикии худ эҳтиёкориро аз даст надиҳем.

Имрӯзҳо дар шифохонаи бемориҳои сироятӣ ноҳияи Сарисийи чандин нафар беморони «COVID-19» ва ба ин беморӣ гумондоршудагон таъбибат мегиранд. Шифокорон бо ҳар як бемор шабу рӯз дар робита буда, кӯшиш менамоянд, ки ҳар як нафари онҳо бо розигии хеш аз ин даргоҳ берун раванд.

Ҳоло ба ҳамаи шаҳрвандони ҷумҳурӣ гуфтаним, ки ин беморӣ касбу қор ва ё синну солро интиҳоб наменамояд. Фарқ надорад ва ё гуфта наметавонем, ки фардо ин беморӣ ноҳонда ба сари кӣ меояд. Аз ин рӯ, бояд ҳамагон пайи рафти ин беморӣ аз як гиребон сар бароварда, ҳаракат намоём, ки ҳарчи тезтар аз ин балои дар чашм ноаён раҳо ёбем. Муҳимтар ин ки ба воҳима наафтада сабру тоқатро пеша намоём.

Инчунин гуфтаним, ки баҳри шифои беморон аз тарафи ҳукуматамон ҳамагуна шароитҳои мусоид фароҳам оварда шудааст. Вазифаи мову шумо аз он иборат аст, ки ҳамаи саломатии худро посдор бошем.

Инчунин, ба қоидаҳои карантин ва чораву тадбирҳоро, ки баҳри эҳтиёт шудан аз гирфтории ин беморӣ дида мешавад, сари вақт бояд амал намоём.

Танҳо дар ҳамаи сурат метавонем аз ин бало, офат ва ё беморӣ ғалаба намоём. Ба ҳар ҳол аз ҳама хохеш карда мешавад, ки ҳеҷ гоҳ ба воҳима наафтаанд. Беҳуда ба кӯча набароед ва ба қоидаҳои карантин амал намунадро фаромӯш насозед. Чунки агар шумо сихату саломат бошед, дар он сурат мо – шифокорон низ нафаси сабук мекашем. Чунки саломатии шумо мақсади асосии мо нест магар?!

Ғафурҷон ИСМОИЛОВ,
шифокори дараҷаи олии шифохонаи
бемориҳои сироятӣ ноҳияи
Сарисийи вилояти Сурхондарё.



Чорводорӣ як соҳаи муҳими хоҷагии қишлоқ мебошад. Он аҳолиро бо озуқаворӣ ва саноати хӯроқвориро бо ашёи хом (шир, гӯшт, раған, тухм) таъмин мекунад. Ҳоло дар вилояти Ҷиззах дар партави қарорҳои Сарвари давлат ва Девони Вазирон лоиҳаи рушд додани соҳаи чорводорӣ ба тасвиб расидааст. Бо ин мақсад чароғҳо ҷудо мегарданд. Барои бо озуқа таъмин кардани чорво якҷанд хоҷагиҳои фермерӣ маҳз ба ин соҳа тахассусонида мешаванд.

ЧОРВОДОРӢ:
САРШУМОР ВА
МАҲСУЛНОҚӢ МЕАФЗОЯД

Маълум аст, ки говҳоро асосан бо се гурӯҳ – зотҳои ширдеҳ, ширу гӯштдеҳ ва гӯштдеҳ ҷудо мекунам. Ҳанӯз солҳои 80-уми асри гузашта ба собиқ иттиҳод, минҷумла Осиёи Марказӣ навъҳои шомили гурӯҳи якуми молҳо аз Нидерландия оварда шуда буд. Ин говҳо ҳоло бо маҳсулноқии худ фарқ мекунам. Ба шароити иқлими маҳал ҳам зуд мутобикат пайдо намунаанд. Дар хоҷагиҳои худуди вилоят ба парвариш ва зиёда намудани ин навъ говҳо эътибори ҷудогона дода мешавад.

Як қисми говҳо барои гирифтани ҳам шир, ҳам гӯшт парвариш меёбанд. Гови пешонасафеди қазоқӣ аз Қазоқистон барои дастрасии гӯшт оварда шудааст.

Ҳоло дар миқёси вилоят хоҷагиҳои наслгири ба 28 адад ра-

сидаанд ва дар онҳо беш аз ҳазор сар чорвои калони шохдор парвариш карда мешаванд. Саршумори говҳои зотӣ дар субъекти хоҷагидорӣ 2565-тaro ташкил медиҳад. Солҳои охир ба тӯфайли ҳамкориҳои судманди тарафайн ба ҷумҳурии аз Беларус, ИМА, Канада, Исроил чорвои калони шохдор оварда мешаванд, ки вилояти Ҷиззах ҳам аз ин мустасно нест. Навъи гови семантал низ дар хоҷагиҳои вилоят зиёд аст. Он 500-600 килограмм вазн дорад. Аз он сола 3,5-4,5 ҳазор литр шир мегиранд.

Ба ғайр аз ин баҳри ривож додани хоҷагиҳои шахсиву ёрирасон 333 сар гови дӯшӣ ҷудо карда шуд.

Анорбой
НАЗАРОВ,
хабарнигори
«Овози тоҷик».
Вилояти ҶИЗЗАХ.

МАРКАЗИ ХИДМАТҲОИ ДАВЛАТӢ
ҲУДУД ИНТИХОБ НАМЕКУНАД

Фармони Президент аз 12-уми декабри соли 2017 «Дар бораи чораву тадбирҳои куллан ислоҳ намулдани сохтори миллии хизматрасонии давлатӣ ба аҳоли» сифат ва самарайи хизматрасониҳои гуногуни давлатиро ба аҳоли ба зинаи бароварда. Бо мақсади дури мардумро наздику мушкिलाшонро осон кардан ва пешниҳод намулдани хизмати босифати давлатӣ дар назди Вазорати адлия Агентии хизматҳои давлатӣ таъсис ёфт. Сипас, дар ҳар як вилоят, шаҳр ва ноҳия фаъолияти Маркази хизматҳои давлатӣ ба роҳ монда шуд. Алҳол кормандони соҳа дар биноҳои замонавии таҷхизонидашуда ба аҳоли хизмат мерасонанд.

Аз ҷумла моҳи декабри соли гузашта дар шаҳраки Гулобод бинои замонавии Маркази хизматҳои давлатӣ тантанавор кушода шуд. Ба он мутахассиси ҷавон, ҳуқуқшиноси дараҷаи сеюм Савлатҷон САЛОҲИДДИНОВ роҳбар таъин гардид. Суҳбати мо бо ӯ дар бораи вазифаҳои марказ буд.

– Ҳоло мо ба мардум беш аз 130 намуни хизмати давлатӣ мерасонем, – гуфт Савлатҷон Соҳибович. – То охири сол адади он аз 160 зиёд хоҳад шуд. Зеро бо таъбири сарвари кишварамон «Халқ ба мақомоти давлатӣ не, балки мақомоти давлатӣ ба халқ бояд хизмат намоёнд».

Бояд таъкид намуд, ки аз 1-уми апрели соли 2019 барои сабук кардани қор ба шаҳрвандон таъминоти экстерриториал, яъне аз ҳудудҳои дилхоҳ ба маркази хизматҳои давлатӣ бо талабҳои зарурӣ муроҷиат кардан ба роҳ монда шуд. Масалан, тадбиркор бо мақсади фаъолият дар шаҳри Тошканд метавонад ба яке аз марказҳои вилояти Самарқанд муроҷиат кунад. Дар ҷунин ҳолат низ масъалаи вай халли худро меёбад. Бинобар ҳамаи, дар рӯйхати манзили зист будан ё набудан аҳамият надорад. Яъне, Маркази

хизматҳои давлатӣ худуд интиҳоб намекунад.

– Дар бораи навиғарии соҳа чанд ҳарф мегуфтед...

– Дар оғози сол Фармони Президент «Дар бораи чораву тадбирҳои иловагӣ доир ба рушди босуръати сохтори миллии хизматрасонии давлатӣ» имзо гардид. Дар асоси ин ҳуҷҷати меъёрӣ доираи фаъолияти марказҳо боз ҳам васеътар шуд. Мувофиқи фармон дар маҳаллаҳои шаҳр, шаҳрак, деҳа ва авулох низ филиалҳои Маркази хизматҳои давлатӣ ташкил карда мешавад. Филиалҳо дар биноҳои ҷамоати шаҳрвандони маҳаллаҳо дар асоси ҳуқуқи истифодаи роғонӣ ҷой мегиранд. Ғайр аз ин, аз 1-уми январӣ соли 2021 дар ҷойҳои сараҳои ва масканҳои ҷамоатӣ хизматҳои давлатӣ тавассути инфокиоскоҳ дар асоси тамоили худхизматрасонӣ амалӣ мегардад.

– Ҳозир дар мамла-

кат қоидаҳои карантин ҷорист. Мардуми қор-рафтада чӣ бояд кунад?

– Дар вазъияти пандемия ба субъектҳои тадбиркорӣ ва аҳоли дар асоси онлайн хизмат расонда мешавад. Танҳо дар давраи гузаштаи соли равон ба шахсони ҷисмонӣ ва юридикӣ 16 541 хел хизмати давлатӣ расонида шуд. Алалхусус, ба 14 хоҷагии фермерӣ, 9 хоҷагии деҳқонӣ, 183 қорхонаи оилавӣ, 170 субъекти тичорати хурд ва 508 нафар шахсони алоҳида хизмат расондем ва онҳоро аз рӯйхат гузарондем.

– Дар бораи «бол»-ҳои худ, яъне ҳамкорон низ суҳан мегуфтед?

– Ҷамоати моро асосан ҷавонон ташкил медиҳанд, онҳо кӯшиш мекунам, ки ба мардум сари вақт ва дар қорҷубаи қонун хизмати беминнат расонанд. Ҷалил Давлатов, Темур Шамсиддинов, Абулайс Мухиддинов, Ҷаҳонгир Аҳадов, Зухриддин Киризмиддинов, Дадахон Суянов ва дигарон бо қордонӣ ва маданияти баланди муомила ба аҳтироми мизочон соҳиб гардидаанд.

– Дар марказҳои хизмати давлатӣ қабул ба қор чӣ хел мебошад?

– Ба тарзи онлайн. Агар ҷойи ҳоли пайдо гардад, пас аз суҳбат ба қор мегирем. Дар идораи мо ҳуқуқшиносоне, ки забонҳои тоҷикӣ, ўзбекӣ, русӣ ва хоричорӣ медонанд, имтиёзи хуб доранд. Воқеан, чанд нафар ходимони мо дар Тошканд ва шаҳрҳои дигар таҷрибаомӯзӣ кардаанд.

Суҳбатро
Зоҳир ҶАҲОНЗОДА,
муҳбири «Овози тоҷик»
дар вилояти Самарқанд.



ХАБАРҲО

Тухфаи ҳокимияти вилоят ба
хурдтаракон

Дар вилояти Фарғона аз 3 августи соли равон дар асоси риоя ба қоидаҳои, ки нисбати фаъолияти муассисаҳои таълими томактабии ғайридавлатӣ қорбаст шудаанд, боғчаҳои бачагонаи хусусӣ ба фаъолият сар карданд.

Ҳоло миқдори ин гуна муассисаҳо дар вилоят 821-тaro ташкил менамояд. Маълум, ки алҳол дар шароити пандемияи муассисаҳои таълими томактабии давлатӣ танҳо тавассути таълими онлайн машғулот мегузаронанд. Созмонҳои ғайридавлатие, ки хурдта-

раконро (дар ҳар гурӯҳ на бештар аз 15 нафар) ба бар гирифтаанд, молики ба ҳар гуна имкониятҳои таълими замонавианд. Чанде аз ин гуна ташкилотҳо ба наздикии бо тухфаҳои арзишноки ҳокимияти вилоят сарфароз гардонда шуданд.

Ҳоким арзи аҳолиро шунид

Бектемир яке аз ноҳияҳои хурди пойтахт буда, ҳамагӣ 29,9 ҳазор нафар аҳоли дорад. 45 кӯча, 12 маҳалла, 17 қорхонаи саноатӣ, 3 қорхонаи муштарақ, 5 мактаби таълими умумӣ дар ихтиёри он мебошад.

Бо вучуди ҳамаи дар шароити пандемияи масъалаҳои, ки ҳамаи ба ташвиш мегузаранд, кам не. Ҳокимияти ноҳия тахти ҳамдасти бо ташкилоту идораҳои дахлдор дар қаҳди он ки мушкilot дар вақташ омӯхта шуда ва масъалаҳо дар ҷояшон ҳаллу фасл гарданд. Дар воҳурии навбатии ҳокими ноҳия Шохруҳ Мамаҷонов бо аҳоли намоёндагон аз

Гвардияи миллӣ ва шуъбаи ноҳиявии Иттифоқи ҷавонон ширкат ҷустанд. Розу ниёзи камтаъминҳо, шахсони танҳо ва аҳолие, ки проблемаҳои шахсӣ оилавӣ дорад, шундида шуд. Қисмате аз норасоии саривақт бар-тариф шуданд. Дар тарғиби тарзи зисти солим ва риоя ба талаботи карантин ихтиёриён низ ширкат меҷуанд.

Шароити мусоид дар минтақаи
карантин

Назар ба маълумоти хидмати ахбори ҳокимияти вилояти Намангон 918 нафар ўзбекистонӣ, ки тавассути поездди «Самара – Бузулук – Тошканд – Пол» аз Русия ба диёраи омаданд, дар минтақаи карантини ноҳияи Поп ҷойгир карда шуданд.

Чое, ки онҳо нигоҳ дошта мешаванд, аз ҷониби ходимони Маркази осоиштагии санитарӣ-эпидемиологии ноҳияи Поп дезинфексия карда шудаанд. Барои онҳое, ки дар шароити душвори пандемия баъди азоби дурударози роҳ ва мусофират ба Ватан баргаш-

та, нафаси сабук мекашанд, имкониятҳои таъбибати истироҳатӣ фароҳамданд. Минтақаи наздикии барпошудаи карантинӣ дар Поп барои 1200 нафар пешбини шудааст.

М. ШОДИЕВ,
муҳбири
«Овози тоҷик».

САНОАТ ДАР ДАВРАИ ПАНДЕМИЯ

ҲАЗОР ҶОӢИ ҚОР ДАР ДУ ҚОРХОНА

Се сол муқаддам қас бовар намекард, ки дар деҳаи Шохимардон ноҳияи Сарисийи вилояти Сурхондарё фабрика бунёд меёбад ва 1000 нафар занону духтарон бо қор таъмин мешаванд.

Маълум аст, ки ноҳияи Сарисийи бо иқлими мусоид ва заминӣ қораму оби равонаш аз дигар ноҳияҳо фарқ мекунад ва аз ҳамаи ҷиҳат ба соҳаи хоҷагии қишлоқ бештар эътибор дода мешавад. Назар ба дастури ҳукумат се сол муқаддам баҳри амали намудани ислохоти хоҷагии қишлоқ ба ҷой як қисми майдонҳои пахта боғҳо бунёд гардид, ба парвариш сибзавоту полиз эътибор афзуд ва дар натиҷа ҳамаи истеҳсоли пахта ҳам кам шуд. Бинобар ҳамаи, яке аз нуктаҳои пахтабунҷуни Ҷамъияти савҳомии «Сарисийи пахта»-и ноҳия, ки дар деҳаи Шохимардон ҷойгир буд, ба майдони бекорбодии табдил ёфт. Дар асоси дастури муқарраргардидаи ҳукумат, яъне овардани инвестиция ба деҳот ин ҷой бе ҳеҷ қимат ба ихтиёри тадбирқорони самарқандӣ гузашт. Бо раҳба-

рии тадбирқори чашмикордон Шавкат Шарипов аз ҳисоби маблағи ҚММ «Зарафшон»-и шаҳри Самарқанд ва вомӣ бонк ҚММ «Сурхонтекстил қийимлари» ташкил гардид. Барои қорхона биноҳои сохта шуд. Тадбирқорон аз ҳисоби филиали «Бонки милли»-и Деҳнав 300 дастгоҳи дӯзандагии навъи «Juki»-ро аз Ҷопон ва навъи «Kater»-ро аз Олмон оварда дар қорхона устувор карданд.

Сараввал ба қорхона 220 нафар занону духтарони деҳа ва маҳаллаҳои гирду атроф, ки дар хона бекор менишастанд қабул карда шуданд. Хурсандии занону духтарон ва деҳотиён ҳақду қанор надошт. Зеро бунёди саноат дар деҳа як муъҷизаи ғайриҷашмдошт буд. Инак, се сол мешавад, ки қорхона мунтазам фаъолият менамояд ва фақат номи он тағйир ёфта, таъсисчиёи ҚММ «Сурхонтекстил қийимлари»-ро ба ҚММ «Зарафшон текстил» табдил

доданд. Даромади қорхона афзуд, дар сеҳро як қисми қишлоқ ва дастгоҳҳои дӯзандагӣ нав карда шуданд. Бариллова ҷойҳои қор ташкил карда шуд ва айни замон 400 нафар бонувон дар қорхона қор мекунам.

Таъсисчиёи аз фабрикаи тирикотажии Самарқанд маътоҳ оварда, тавассути дастгоҳҳои замонавии дӯзандагӣ барои бачагону наврасон либосҳо, анҷомҳои варзишӣ истеҳсол менамоянд. Маҳсулоти истеҳсолшуда ба бозори дохилӣ бароварда мешавад. Аксари дӯзандагон духтаронанд. Имрӯз дар сеҳрои ҚММ «Зарафшон текстил» 320 нафар ҷавондхтарони моҳир, ки қоллеҷҳои қасбу ҳунари ноҳияро хатм кардаанд, қор мекунам.

– Яке аз 5 ташаббуси бамиянгузаштаи Президент ин бо қор таъмин намулдани занону духтарон мебошад, – мегӯяд қорбарӣ масъули ҚММ «Зарафшон текстил» Фаҳриддин Самадов. – Даставвал духтароне, ки қоллеҷро хатм намуна, соҳиби диплом гардида, вале то ҳанӯз бекор дар хона нишастаанд, ба қор қабул қардем. Маҳсулоти трикотажи, ки аз

ҷониби дӯзандагони моҳиромон Мавлуда Абдуҷабримова, Ирода Сафаралиева, Шаҳодат Файзуллоева дӯхта мешавад, аз ҷиҳати сифат аз маҳсулоти хориҷӣ мондани надорад. Аз имкониятҳои мавҷудбуда самаранок истифода бурда ниҳат дорем, ки боз 150 ҷойи қорӣ ташкил намоём.

Тазаккур бояд дод, ки бо ташаббус ва сазйу ҳаракати шуъбаи иттифоқи қасаба барои қорқонун дар ҚММ «Зарафшон текстил» ҳама гуна шароит муҳайё карда шудааст. Қор дар ду баст идома дорад ва қорқонун аз ошонаи қорхона бепул тановул мекунам. Ба онҳое, ки манзили зистагон дур аст, автобус беминнат ва бепул хизмат менамояд. Инчунин, ба муносибати иду ҷашнҳо ба онҳо муқофотҳо дода мешавад, музди меҳнаташонро низ саривақт дастрас менамоянд. Ҳуллаас, аз имконияти ва шароити қор ҳамагон мамнун.

– Дар маҳаллаи «Ёқутли бон» зинагӣ мекунам, – бо мамнунияти изҳор дошт Шаҳодат Садриддинова. – Муддати чанд сол барои қор дари чандин қорхонаро қўфтам, ба қор нагирифтаам. Ба ҳар ҷое муроҷиат мекардам «ба мо

мутахассиси маълумоти олидор лозим» мегуфтанд. Ниҳоят, шунидам, ки дугонаам дар ин фабрика қор мекардааст ва муроҷиат намунам. Муддати се моҳ шоғирд шудам, пасон ба қор гирифтаам. Ҳоло аз қори худ хеле мамнунам.

Ҳамаи тавр мударати якуним сол даромади қорхона хеле афзуд. Тадбирқорон қорайи васеъ намулдани қорхона андешида ба бунёди қорхонаи нав қамар бастанд. Дар паҳлӯи фабрика биноҳои нав қамат рост қард. Он ба бунёди қорхонаи нави ҚММ «Сурхон сифат текстил», ки аз пахта қалобаришта истеҳсол менамояд, асос гузошт. Дар ин қорхона низ 600 нафар қорқонун дар ду баст бо қор таъмин гардидаанд. Дар ин қоргоҳ ҳам қорқонун аз манзили дур бо автобуси қорхона омада мевазанд. Дар ошона, ки 200 нафар ғунҷош дорад, қорқонун бо навбат бо риоя намулдани қоидаҳои карантин бепул ҳуҷоқи гарми нисфироӣ тановул мекунам.

– Шукр, ки рӯз то рӯз ҳақиқати истеҳсолотамон дар ҳарду қорхона афзуда

истодааст, – изҳор дошт сардиректори қорхона Шерзод Ҷалилов. – Дар ду қорхона 1000 нафарро бо қор таъмин намунам, ки ин дар шароити кунунӣ аз масоил ва муаммоҳои умдатариини рӯз маҳсул меёбад. Соли гузашта дар қорхонаи ҚММ «Сурхон сифат текстил» 12 ҳазор тонна қалобаришта истеҳсол намуна, 8 ҳазор тоннаи онро ба мамлакатҳои хориҷа содир намунам. Дар моҳҳои гузаштаи соли ҷорӣ зиёда аз 4 миллион долларӣ амриқой маҳсулоти хушсифати қалобаришта истеҳсол намуна ба Ҷин, Туркия, Покистон фириристодем.

Оре, ҳарду қорхона ҳам дар шароити пандемия бо риоя намулдани талабу қоидаҳои карантин фаъолиятӣ худро бо самар пеш бурда, баробари равиқ баҳшидан ба иқтисодиёти кишвар бонувонро муттасил бо қор таъмин мекунамду шароити зисти онҳоро беҳтар месозанд.

Олим ПАНҶИЗОДА,
хабарнигори
«Овози тоҷик» дар
вилояти Сурхондарё.

МАДАНИЯТИ МУТОЛИА

ҲАМНАФАСӢ БО АДАБИЁТ — БАХТИ БАЛАНДИ ЭҶОДКОР

Вақте Кува гуфтем, анор ва анорзорҳо пеши назар меоянд. Тавре Сӯх бо картошка, Олтириқ бо бодирингу ангур дар вилояти Фарғона машҳур аст, ноҳияи Кува бо анори худ ном баровардааст. Меғунд, Кува зодгоҳи алломаи бузург Аҳмад ал-Фарғонист. Ва боз ақдае мавҷуд шояд ин бузургвор дар мавзеи Кувӣ, ба дар воҳаи Сӯх воқеъ аст, ба дунё омада бошад. Мухимаш, меарзад ҳамамон бо вай ифтихор намоём.

Ман 5 феврали соли 1952 дар деҳаи Тошйӯли ноҳияи Кува таваллуд ёфтаам. Назар ба нақли модарам, ҳаво ниҳоят сард ва долу дарахтон, роҳ ва манзилҳо таҳи барф монда будаанд. Тирезаи кулбаамон шикаста. Дами сарди қаҳратун ворид мешудааст аз сӯроҳ ва сӯроҳчаҳо. Кӯдаки парлеч паҳлӯи модар ҳок. Аз аллаи гуворо ва ҳарорати дасту нафасҳои модар ҳаловат бурда, майл менамудам ба оғӯши гарму чинбаҳш.

Бачагию наврасиам дар ҳавлие гузашт, ки чандон васеъ набошад ҳам сабузу хуррам буд. Қариб ҳамаи дарахтони меванок худнамой доштаанд. Хусусан, тут ва биҳиҳи боғ ҳосили фаровон меоданд. Аз зери дарахтони тут ҷӯи равоне мегузашт. Яке аз вазифаҳои ман — бозӣ дорондани додарҳо. Аргунҷак овезон мистод байни ду тут. Дар даст китобҳо, аргунҷак меҷунбондам. Чун додарча хоб рафт, рӯйи майсаҳои лаби ҷӯи нашта, хотирҷамъ китобхониро давом медодам.

Ханӯд дар бачагӣ китобҳои зиёда бадеӣ мутолиа кардаам: маҷмӯаи ҳикояҳои «Куллаҳои дурахшон»-и Аб-

дулло Қаҳҳор, романи «Уфук»-и Саид Аҳмад, «Афсонаҳои халқи ӯзбек», достонҳои мардумии «Алғомӣш» ва «Кунтумиш», инчунин «Апаю хоҳарҳо»-и Асқад Мухтор, «Мухаббати ҳақиқӣ»-и Иброҳим Раҳим. Ба шеърят низ муҳаббати беандоза доштам. Маҷмӯаҳои назми Зафар Диёр, Қудрат Ҳикмат, Илём Муслим, Қуддус Муҳаммадӣ ва дигаронро бо шавқ хонда, намунаҳо азёд мекардам.

Модарам... Вақте модарам меғунам, ба чашмам ашк мезад, Модаракам...

Вай Кундузхон ном дошт. Ба тарзи фарғонагӣ «буви» меғунфтем мо фарзандҳо. Модарам зане буд гандумгун, логарандом, ниҳоят меҳнаткаш. Дар саҳро меҳнат мекард. Оилаам меғуфт, рӯзгорам меғуфт, зане буд бекаро ва ҷонсарак. Зиндагӣ гуфту худро ба обу оташ зад. Ба ҷони ҷавонаш раҳм нанамуд.

Гарчи хурдсол будам, нағз дар хотирам. Говамон дар фасли зимистон зоида, мол-хонаамон ҳоли хароб дошт. Лой хобонд, девор бардошт, оғил сохт. Сахт шомол хӯрд ва касал шуд. «Бачаҳои хурдсоллар дар хона танҳо» гуфта дар касалхона табобат нагирфит. Дар натиҷаи шомол-хӯрии роҳи шулу вафот кард. Шаш фарзанд ҷитим монд.

Миёнақад ва «киргизқавок» буд падарам. Бинобар ин ҳам-деҳаҳо ӯро «Урмон киргиз», «Урмон қарис» гуфта ҷег мезаданд. Ин лақабоҳо қаҳраш оваронда ва ҳатто бо баъзе дастгиребон мешуд, ки ба ин худам ғувоҳ шудам. Зуд дармеғирфит ва зуд хомӯш мешагит. Кинаҳо адоват намекард. Ҳамаш ба одамон нағзӣ менамуд. Охираташ обод бошад!

ТАЪЛИМ

«БАҶАРО АЗОБ НАДИҶЕМ»

ё худ дар синфҳои ибтидоӣ ба қадом забон таълим гирифтанд бехтар аст?

Солҳо боз дар назди падару модарон хангоми ба синфи якум мондани фарзанди худ як савол пайдо мешавад: ба қадом забон таълим гирад? Волидайн ҳуқуқи интихоби забони таълимро доранд, вале аз ин ҳуқуқ оқилона ва ояндаи фарзандро фикр карда истифода барем, мувофиқи мақсад аст. Таҷрибаи нишон медиҳад, ки аксарияти падару модарон дар ин бора на танҳо дониши кофӣ, ҳатто фикри мустақили худро надоранд. Онҳо ин масъаларо одатан ба дигарон тақлид карда, ҳал мекунанд.

Авалло ҳар як волидайн аз имконияти шароити оилаи худ барномада бояд қарор қабул кунад. Дар қараёни интихоби забони таълим иштибоҳи падару модар ба таълимгирии бача метавонад таъсири манфӣ расонад. Аз ин рӯ, баъзе паҳлуҳои ин мушкоти муҳокима кунем, ба маънафи қарор мешавад. Якум, қўиш бояд қард, ки бача дар синфи ибтидоӣ ба забоне, ки дар хона гуфтугӯ мекунанд, таълим гирад. Ин ба вай барои бо шароити таълим ва бо атрофиён бе душворӣ шинос шудан ёрии ҳамаҷафари мерасонад. Вай тез савод мебарорад ва дарсҳои дигарро хуб аз худ мекунад. Қобилияти вай тез инкишоф меёбад ва қомебиҳо насибаш мешавад. Зиеда аз ин аъзои оила дар расонидани ёри ба ҷиҳи вазиҷаҳои хонагӣ ӯ душворӣ намекашанд. Вале солҳои охир тақлидкорӣ дар интихоби забони таълим дар синфҳои ибтидоӣ ҷунон авҷ гирифтааст, ки ин ба қараёни таълиму тарбияи бачаҳо таъсири манфӣ мерасонад. Таъсаввур кунед, ки волидайн барои таълими фарзандашон забонро интихоб мекунанд, ки онро худашон намедонанд. Пас, онҳо ба дарсазҳуд-кунии ӯ ҳел қўмак мерасонанд? Чунин бачаҳо дар даври пандемия, ки дарсҳо ба таври онлайн гузаштанд, ҳеле азият кашиданд, дониши хуб гирифта натавонистанд. Ин ба рўйиҳои онҳо таъсир ва ба хондан ба ҷойи меҳр на-

фрат бедор қард. Азбаски мушкили интихоби дурусти забони таълим дар синфҳои ибтидоӣ ба ҷойи кам шудан, сол аз сол меафзояд ва ҳам барои барқарор ба воя расидани бачаҳо, ҳам ба самаранокӣ дарси омўзгорон ва ҳам таълими хуби хонандагони тамоми синф мусоидат намекунад, вазирӣ таълими халқ Шерзод Шерматов 9-уми июли соли равон дар брифинг ба падару модароне, ки дар интихоби забони таълим барои фарзанди худ дар синфи ибтидоӣ хато мекунанд, бо он дар хона гуфтугӯ намекунад ва онро ҳатто худӣ онҳо намедонанд, муносибат баён карда, гуфт ки дар ҷунин ҳол бачаҳо аз рўзҳои аввали таълими душворӣ мекашанд ва стресс мегиранд. Интихоби забони таълим дар синфҳои ибтидоӣ маъсалаи ҳеле муҳим буда, дар муайян кардани ояндаи хонанда нақши асосӣ дорад. Таҷрибаҳои бисёрсола нишон медиҳанд, ки бачаҳои забони таълими ибтидоӣро дуруст интихоб карда дар ҳаёт бештар соҳиби қомебиҳо мешавад. Аз ин рӯ, ҳам падару модарон, ҳам омўзгорону шахсонӣ масъул набояд ба ин масъала сахлиғорона муносибат кунанд, ояндаи бачаҳо ба ин қарор саҳт вобаста аст.

Г. САДРИДДИНЗОДА,
омўзгори синфҳои
ибтидоии мактаби
рақами 11-уми шаҳри
Самарқанд.

Аснои синфи дуюм хонданам аз модарам ҷудо шудам. Падарам зан гирифт. Акун мо хурдсолонро субҳидам моиндар бедор менамуд. Душвориро пеш омаданд. Ду додарча ва як хоҳарчаамро ба «хонаи бачагон» супурданд. Модари нав сарҷаҳл ва саҳт-гир. Тамоми рўз кор ёфта меод. Ҳақте ҳоли шудам, зуд китоб ба даст мегирифтам. Ба чашми моиндар, ки афтадам, меғуфт: «Боз болои китоб хамидӣ? Қори таъинкардаам шуд ё не? Нашуда бошад, аз назарам дафъ шав!»

Он вақтро бисёр мактабҳои синфҳои болоӣ надохтаанд. Мактаби мо бошад баробари синфҳои болоӣ хобгоҳ дошт. Чун директори мактабамон ҳис кард, ки ҳаёти ман хуб намеғузарад, дар ҳамон хобгоҳ ҷойгир сохт. Вале дар хобгоҳ дурудароз зиндагӣ накардам.

Модарандарам бо чашми нам омад ва ба хона гирифта бурд. Тағйир ёфта буд ӯ. Ман ҳам меҳри фарзандӣ дарғ надохтаам. Дар ин байн се додарам ба дунё омаданд. Ба онҳо чун ба додарони зоидаи худ нигаристам. Раҳмати моиндарам вақти пириаш танҳо ба ман таъа мекард. Хусусан, баъди вафоти модарам саробони оила ба дўшам бор шуда буд.

Баробари мутолиа ба шеърнависӣ машқ мекардам. Аз ин шугли ман падар бисёр мезавқид. Вақте дар синфи дуюм меҳондам, аввалӣ шеърлар дар «Ленин учуни» рӯи чоп дидааст. Бевақтии шаб падарам моро аз хоб бедор кард, шеърӣ чопшударо хурсандона нишон дод. Шеър навиштанам дар мактаб, дар маҳаллаамон овоза гашт.

Баъде синфи ҳаштумро хати кардам, падарам маро

ба Тошқанд овард. Меҳост дар техникуми кишоварзӣ хонам. Вале тақдир дигар нава сурат гирифт. Рўзона дар мактаб ва соҳтмон кор карда, шабона дар мактаби коргар-ҷавонон таҳсил намудам. Ма-шқи шеър ором намеғузошт. Машқоямро ба назди сарму-ҳаррири ҳамонвақти маҷал-лаи «Гулистон» Иброҳим Ра-ҳим, ки аз Кува баромадааст, бурдам. Баъдтар бо вай па-дарро писар барин шудам мон-дем. Ба хонааш рафта, хид-маташ карда, нону намакаш-ро меҳурдам. Як мудард дар манзиллаш зиндагӣ ҳам кар-дам. Раҳим Аҳмедов, Абдул-ҳак Абдуллоев, Ҳафиз Абдуса-мов, Ҳамид Ғуллом, Шўҳрат, Йўлдош Шамшаров, Асқад Мухтор, Рамз Бобоҷон барин шахсонӣ маъруф зуд-зуд ба хонааш меҳмон мешуданд. Баҳра бурдан аз суҳбати со-ҳибдиллон бароям бахти бу-зург буд.

Бо қўмаки маънавии шод-равон Лазиз Қайюмов ба До-нишгоҳи давлатии Тошқанд дохил шудам. Аввалӣ дар-фарқҳои шеърлар дар Нашри-ёти адабиёт ва санъати ба номи Ғафур Ғуллом бо номиҳои «Овози сабз» ва «Навиштаҳои қалб» ханўз солҳое, ки до-нишҷў будам, ба чоп расидан-д.

Ҳамнафасӣ бо шеър ва аҳли эҷод маро ба сарсабзиро расонд. Китобҳои зиёдам бар-ромаданд. Бештар фотиҳаи А.Ориповро гирифта бошам ҳам, дар падидаҳои қалами худ таъсири Рауф Парфиро бештар ҳис мекунам. Дар ваъзе, ки ҳичо ва арўз давом мекунанд, шеърӣ ятии мо рў ба нави нӯҳда, модерн дар ада-биёт мустаҳкам мавқеъ меё-бад.

Солҳои дарозӣ умрам дар Хонаи эҷодии «Дўрмон» гу-зашт. Аксарияти ҳамсоягонам

низ шахсиятҳои номвари ба адабиёт ва эҷод алоқадор. Бо Иброҳим Ҳаққул хайру-хуш созам, Иброҳим Ғафу-ров аз пеш мебарояд. Ба та-нқид муносибатар ҳолисо-на. Воқеан ҳам тақид — меваи оянда. Дар ҷавонӣам як шеърмаро, ки дар баёзи «Ёшлик» чоп шуда буд, Озод Шарофиддинов раҳ-матӣ тақид карда «ғапи нав нест-ку» гуфта буд. Ҳамин тақид оянда бароям макта-би калон гашт.

Дар ҷойи зист рўбарӯи бо Эркин Аъзам, Набиҷон Бокӣ, Аҳмадҷон Мелибоев, Қўчқор Норқобил, Хосияти Рустам ва дигарон бароям — омад. Азим Суён ва Мирпў-лод Мирзо (равонаш шод бод) низ ҳамсояҳои наздик буданд. Бўйи адабиёт ва эҷод кардани ҳамсоя барои хўшачини хирмани суҳан ҳақиқатан ҳам омад ва бахт. Баҳс ва суҳбатҳо самара мебахшанд.

Аз адабиёти халқҳои ба-родар ба қалбам аз ҳама на-зидиктар — адабиёти тоҷик. Чун адабиёти тоҷик меғуём, адабиёти ҷаҳонӣ пеши рў меояд. Боз адабиёти қадим халқ чун адабиёти класси-кии форсӣ-тоҷикӣ ба ада-биёти дунёи ин гуна суҳан-вар тақдим дошта бошад?

Аз он ки намунаи ашво-рам бо тоҷикӣ низ тарҷумаю нашр шудаанд, мефаҳрам. Чун ба Фарғона, ба Кува раф-там, поям ба сўйи Сўх ме-кашад. Сўхе, ки айни замон Кувии қадима дорад. Чанде пеш ба Сўх рафтам, ба ин-сонҳои самимӣ ҳамсуҳбат будам, очерку ёдномаҳо навиштам ва чоп кунюндам. Сўх воқеан гўшае аз боғи ҷаннат.

Турсун АЛИ,
узви Иттиҳоди на-
висандагони Ўзбекистон.



Дар ҷамъомади шаҳрвандии овули «Учтепа»-и ноҳияи Конимех, ки аз маркази вилояти Навоӣ 250 километр дур аст, наздик 2 ҳазору 300 нафар аҳоли истиқомат мекунанд.

Дар деҳае, ки байни саксавулзор ва регтўдаҳо воқеъ, аҳоли асосан ба қорводорӣ машғул. Учтепагиҳо ба аънаву арзӣшҳои қадимашон содиқанд. Вақте ба ин худуд меҳмон шудед, ба дўмбурое, ки дар пешгоҳи хайма гузошта шудааст, чашматон меафтад. Дар байни халқ ҷавонону пирҳое, ки таронаҳои мардумиро иҷро мекунанд, ҳеле зиёд.

Табиат, мероси фарҳангӣ ва аънаҳои қадимии овуле, ки аз болои пуштаҳои рег қадри даст барин менамояд, сайёҳонро низ мафтун месозанд. Дар ин ҷо барои сайёҳҳо барпо шуда истодани меҳмонхонаи замонавӣ бошад барои ривочи соҳаи сайёҳӣ дар худуд хидмат менамояд.

Дар сурат: дар ҷамъомади шаҳрвандии овули «Учтепа»-и ноҳияи Конимех. **Суратгир: С.АСЛОҶОВ (ЎзА).**

ДАР МАВЗӢИ МУҲИМ

Дар мамлақати мо тайи чанд соли охир дар соҳаи таълими олий дигаргуниҳои кулӣ ба амал омаданд, ки касе дар ҳаёт табтиқ шудани ин гуна ислохотро тасаввур ҳам намекард. Аввал ин ки дар ҳамаи муассисаҳои таълими олий (МТО) ба ришвахорию вобаста ба қабули довтолабон нукта кўиши зиёд шуд. Чунин механизме ҷорӣ карда шуд, ки бинобар он дар муассисаҳои таълими олий касе наметавонад ворид кардани довтолабонии зинаи бакалаврро ба зинмаи худ гирад ва ба ришвахорию роҳ гузошта шавад. Яъне, дар тести дохилшавӣ ба ҳар гуна чашмбандӣ сатт гузошта мешавад.

Барои бардоштани салоҳияти илмӣ МТО қорҳои назаррас ба сомон ме-расанд. Бо оғоз аз соли 2017 ҳимояи тадқиқотчиён дар ду зина қараён гирифт, ки ҷунин ташаббус барои пеш-рафти соҳаи илм ва тайёр кардани кадрҳои болаёқат замина фароҳам меорад.

Беҳуда нест, ки танҳо дар соли сипаришуда 1056 на-

фар рисолаҳои илмӣ худро бинобар PhD ва DSc ҳимоя карданд, аз он ҷумла, 153 нафар ба гирифтани дараҷаи илмӣ DSc муваффақ гарди-данд.

Дар мударти андак миқдо-ри муассисаҳои таълими олий якбора зиёд шуд ва ба 116 адад расид, ки айни замон 25-тои он донишгоҳ, 34-тоаш донишқадда аст. Танҳо дар

соли 2019 19-то муассисаи таълими олий ташкил шуд, ки аз он 10-тоаш МТО-и ма-ҳалӣ мебошад.

Чунонки дида мешавад, сол ба сол қабули донишҷўён ба донишгоҳҳо афзун мега-рад. Барои соли ҳолишии 2020-2021 қабули онҳо ба зинаи бакалаврият дар се самт: рўзона, ғоибона ва ша-бона сурат мегирад, ки танҳо дар самти рўзона қабули 103 575 нафар дар назар аст. Дар зинаи магистратура бо-шад, қабули 10425 нафар пешбинӣ шудааст.

Исмон беш аз 1 милли-ону 484 ҳазору нафар до-нишҷўён ба муассисаҳои таъ-лими олий ҳуҷат супурдаанд, ки нисбат ба соли гузашта 40 фоиз зиёд аст. Аз онҳо 8079 нафар дорои сертификате мебошанд, ки аз забони хориҷӣ имтиёз медиҳад.

Бо назардошти масоили пандемия, ки дар ҷаҳон до-ман паҳн кардааст мутаасси-фона, дар кишвари мо ҳам

Инсон, вақте ба дунё меояд, то ба сини балғат меваи норасидаро менамояд. Яъне, дар ин фосила ба таълиму тарбия ниёз дорад. Дар шеърӣ шоирони қадим мо баъзан ба вожаи «ду-дар» вомерхурем, ки ишора ба ду дари хонаи дунё бошад. «Юсуф Одилхон ва Фатхуллоҳи Имом... ба аҷали табиӣ аз ин дудар раҳти сафар барбааст» (Аз «Таърихи Фармита»). Ба таври ди-гар ғўем, дар саҳифаи китоби ҳастӣ ду нукта вуҷуд дорад: яке нуктаи таваллуд, дигаре нук-таи марг. Одам дар фосилаи байни ҳамин ду нукта бояд донишӯ таҷрибаҳоро, ки аз Одаму Ҳавво ба мерос мондаанд, биомўзад, зиндаги-ашро дар ҷаҳонқўбаи ахлоқи ҳамида ба роҳ мо-над...

Дар ҳамаи давру замонҳо барои ба насли ҷавон омўзонидани илмҳо мактабҳои гуно-гун арзи вуҷуд кардаанд. Онҳое, ки қиссаи «Мактаби қўна»-и Устод Айниро хондаанд, дар бораи муассисаҳои таълими ибтидоии аҷлоди дуру наздикомон тасаввуроте до-ранд. Дар зимистон роғҳои равзанаи ба ти-реза монанди хонаи сару нимарўшани макта-би қўнаро бо қоғазу картон ширеш ме-карданд...

Бо вуҷуди ин, бояд гуфт, ки Рўдакӣ, Фир-давсӣ, Абўалӣ Сино, Умарӣ Хайём, Ҷалолуди-нини Балхӣ, Абўрайхони Беруни, Аҳмади До-ниш, Садриддин Айни барин нобиғагони илму адаб парвардаи мактабу мадрасаҳои

РАВЗАНАИ НИГОҲ

ЗАБОН — КАЛИДИ ДАРИ ИЛМУ ДОНИШ

куҳнаанд. Аҷобаташ дар он аст, ки кас дар осори қамистёдоттарин шоирону нависан-дагони пешина як нуқси забонӣ намеёбад...

Дар муассисаҳои таълимии фароҳу рўшан, бо таҷриботи гармидиҳӣ, асбобҳои аёни ва во-ситаҳои техникӣ мўҳаққи имрўзҳо мо, мута-хассисони «Баландмалака»-тибӣ технологиҳои пешқадами педагогӣ ба толибилмон асосҳои илмро меомўзданд. Намедонам, дигарон дар ҷӣ андешаанд, вале мани нисоси бар онам, ки механизми таълиму тарбия дар мактабҳои хо-нахўшон фароҳу рўшани мо натиҷаи дилхоҳ намеиҳад. Чунин ба назар мерасад, ки ҷа-вонон асосҳои илмро қомилан аз худ карда на-тавониста истодаанд.

Меғунд, ки забон қалиди дари ҳамаи фа-ҳност. Зеро ҳама гуна матлабу маъни бо за-бон ифода меёбад. Хабарам нест, ки дар дигар мактабҳои миллии мамлакат таълими фанни забон дар қадом поя қарор дорад, вале нек медонам, ки аксарияти хатмкунан-дагони мактабҳои тоҷикӣ, баъзе омўзгори-ни забон ва адабиёт низ, аз ўҳдаи дар дои-раи забони меғўири (адаби) тоҷикӣ матла-би худро ифода кардан, ба сари худ ариза, тарҷумаи ҳол, нақли ҳатти ва иншо навиш-тан намебароянд. Пас, маълум мешавад, ки онҳо асоси дигар фанҳоро низ басе сатҳӣ аз худ менамоянд.

Мавҷудияти мактабҳои миллий, аз ҷумла мактабҳои тоҷикӣ, бешубҳа, дар пийда гар-дидани сиёсати миллии давлати демократӣ ва ҳуқуқбўнede, ки мо месозем, нақши му-ҳим дорад. Дар моддаи 4-уми Конститутсияи Ҷумҳурии Ўзбекистон гуфта шудааст: «Забо-ни давлатии Ҷумҳурии Ўзбекистон забони ўзбекӣ махсуб меёбад. Ҷумҳурии Ўзбеки-стон забон ва урфу одатҳои миллати халқия-тҳоро, ки дар қаламрави он ба сар меба-ранд, эҳтиром менамояд, ба рушди онҳо шароит фароҳам меоварад». Намедонам, дигарон аз ин модда ҷӣ мегиранд. Вале ин-ҷониб, баъди фуру рафтан ба он натиҷа ги-рифтаам, ки эҳтиромии Ҷумҳурии Ўзбекистон ба забон ва урфу одатҳои миллати халқия-тҳои гайриўзбек дар таъмини мактабҳои миллий, аз ҷумла мактабҳои тоҷикӣ, бо кад-рҳои босаводу баландмалака ва самарабах-шии таълиму тарбия зохир мегадарад... Зеро насли ҷавон ҳама ҷиз: забон, урфу одат ва асосҳои илмро дар мактаб меомўзад. Агар мактабҳо ба ҳоли худ гузошта шавад, ба рушди забон ва урфу одатҳои миллий шаро-ити мусоид фароҳам намеояд.

Қамина дах сол собиқаи омўзгорӣ дорам. Вале тўли даҳсолаҳои зиёд дар ёдам нест, ки дар байни хонандагони мактабҳои тоҷикӣ, би-гирем, озмуни Ҷумҳуриявӣ бо номи «Бехтарин донандаи забони адаби тоҷик» баргузост шуда бошад. Ҳол он ки мутахассисони соҳа бисёр хуб медонанд, ки рағбатнокосии хонандагон бо-бати аз худ кардани асосҳои илм нақши қалиди мебошад. Ногўфта намонад, дар қатори дигар фанҳо аз фанни забон ва адабиёти тоҷик низ олимпиадаи баргузост мешавад. Аммо бо як олим-пиада кор буд намешавад.

Ҳисоти аввал гар нигаҳ меғмор қач.

То ба охир меғарад девор қач.

Ин байт худшор медиҳад, ки бисёр илла-тҳо, аз ҷумла изофанависӣ аз мактабҳо шурў мешавад. Як пешӣ назар оред: омўзгор са-бақҳои ба хонандагон додаву надодоашро дар журнали синф қайд менамояд. Магар ин изофанависӣ нест? Сарфи назар аз он ки

хонандаҳо аз ў ҷизе гирифтанд ё на, дар охири моҳ маошашро пура мегирад. Касе аз ў намеурсад, ки: «Эй бародар ё хоҳар, қаро ҳама қори ту «ой!» асту мағзи бачаҳо ҳолий?»...

Боиси шукргузори, ки дар Ўзбекистон бо забони меғўири форсии тоҷикӣ рўзона-мӣ ҷумҳуриявӣ «Овози тоҷик», нашрияи ви-лютия бо номи «Овози Самарқанд», нашрияи ҳусусии «Ховар» ва чанд рўзномаи ноҳиявӣ интишор меёбад. Вале хонандагон, до-нишҷўён ва баъзе шаҳрвандон, ба сабаби сушт будани пояҳои таълими забон дар таъ-лимгоҳҳои тоҷикӣ шикара мекунанд, ки за-бони басе соддаи нашрияҳои тоҷикӣ душ-ворҳазм аст. Ба фикрам, дар асл ин шика-ри тоҷикӣ ба моддаи 4-уми Конститутсияи Ҷум-ҳурии Ўзбекистон тааллуқ дорад, ки қисман ба амал табтиқ мегадарад. Бояд гуфт, ки баъ-зе зиёиёни бузургсол низ дар он ақидаанд, ки забони матбуоти тоҷик душвор аст. Боре як зиёи тоҷик аз душвор будани забони матбуоти тоҷик суҳан ба миён овард. Вақте ба ў гуфтам: «Ту ҳар рўз ба сифати як тоҷик барои омўхтани забони меғўири худ ҷӣ миқдор вақт сарф менамояи?» Магарам ин суолро мунтазир набуд, ки як андак саросе-ма шуд. Ба фикрам, ў ва ў баринҳо намедо-нанд, ки дар забони меғўири тоҷик ҳамагӣ 100 ё 150 қалимаи душворҳазм мавҷуд аст.

РАВЗАНАИ НИГОҲ

ЗАБОН — КАЛИДИ ДАРИ ИЛМУ ДОНИШ

Бовар қунед, агар гўянд, ки яке аз шар-тҳои ба курсии мансаб нишастан донишани забони адаби тоҷикӣ аст, ҳамонҳое, ки ме-ғўянд забони меғўири тоҷикӣ душвор аст, онро дар мударти ҳеле кўтоҳ бо тамоми но-зуқияҳои меомўзанд ва ба фарзандонашон низ бегўшӣ мекунанд, ки ин забонро, ки нон медиҳад, амик биомўзданд... Тоҷикеро медонам, ки барои омўхтани забони ру-сиву англисӣ вақту маблағи зиёдеро ба харҷ додааст, вале ин бенангу шараф меғўяд, ки забони басе соддаи «Овози тоҷик» душвор аст. Шояд забони меғўири тоҷикӣ ҳеч душ-ворие надораду омўхтани он ба ў нон наме-диҳад?

Аз асри IX то охири садаи XIX забони фор-сии тоҷикӣ дар қисмати зиёди Осиёи Мар-казӣ мақоми давлатӣ дошт. Аксарияти қаро-ру фармонҳои ҳукмдорон, сарфи назар аз мансубияти миллий, бо ин забони шевои му-қаддир ба тасвиб мерасид. Ақвоми гайрита-ҷик бо ин забон адабиёт офаридаанд, қор-ҳои илмӣ анҷом додаанд. Кам қасон медо-нанд, ки рисолаи «Таърихи Бухоро»-и ҳукм-дори охири Бухоро — амир Олимихон бо забони тоҷикӣ таълиф шудааст. Барилова, сулолаи мангитиёни Бухоро забони форсии тоҷикеро бехтар аз забони модарии худ до-нистаанд.

Дар Ўзбекистони қўнунӣ миллати халқия-тҳои зиёде умр ба сар мебаранд. Аз ҷумла, тоҷикон расман беш аз 1,5 млн. нафар ну-фус доранд. Ин миллати халқиятҳо ҳоло амик қард кардаанд, ки дар қаламрави мам-лакат забони давлатӣ забони ўзбекӣ мебо-шад. Яъне, онҳо бояд забони ўзбекеро хуб до-нанд. Вале ин маънои онро надорад, ки забон, урфу одат ва арзӣшҳои миллиашон-ро хуб надонанд, фарзандонашон асосҳои илмро аз худ накунад...

Ҳар мушкиле роҳи халӣ худро дорад. Фикр мекунам, агар ба моддаи 4-уми Конститутсияи Ҷумҳурии Ўзбекистон як андак тағйирот ворид карда шавад, мушкили ақалитҳои миллий осон мешавад. Масалан, он бад-ин тарз тағйир кар-да шавад: «Забони давлатии Ўзбекистон забо-ни ўзбекӣ махсуб меёбад. Ҷумҳурии Ўзбеки-стон забон ва урфу одатҳои миллати халқиятҳоро, ки дар қаламрави он ба сар мебаранд, эҳти-ром менамояд, ба рушди онҳо шароит фаро-ҳам меоварад. Шахсоне, ки забон, урфу одат ва аънаҳои ақалитҳои миллиро ҳурмат на-мекунанд ва ба ривоҷашон роҳ намеиҳад, ба ҷавобгарӣ қашда мешавад». Бояд гуфт, ки дар ин тағйирот мудар мазкур бетағйир монд, танҳо ба он ҷумлаи охири: «Шахсоне, ки забон, урфу одат ва аънаҳои ақалитҳои миллиро ҳур-мат намекунад ва ба ривоҷашон роҳ намеи-ҳад, ба ҷавобгарӣ қашда мешавад», илова гардид.

Ин тағйироти ҷўзъӣ дар моддаи мазкур миллати халқиятҳои гайриўзбекӣ ҷумҳуриро ҳушдор медиҳад, ки дар баробари арҷ гу-зоштан ба забони давлатӣ, забони модарӣ ё меғўири худро хуб донад.

Тўли се соли охир, бо ибтикороти сарва-ри мамлакат, дар соҳаи таълими халқ низ ислохоти тақдирсоз доман гузурд, дар мак-табҳои миёна таълими 11-сола қорӣ карда

